

Juli 2014

Informatiekaart

Concurrentie per cliënt

Deze informatiekaart is onderdeel van een set van 7 informatiekaarten over mededinging in het sociale domein

1. Mededingingsregels helpen gemeenten bij de inkoop van zorg en ondersteuning.
2. Wat zijn de mededingingsregels.
3. Mededinging en bestuurlijk aanbesteden.
4. Mededinging en het regisseursmodel.
5. [Mededinging en concurrentie per cliënt.](#)
6. Mededinging en wijkgericht contracteren.
7. Mededinging en het Zeeuws model.

Deze informatiekaart is onderdeel van een set informatiekaarten over mededinging in het sociale domein. Om deze informatiekaart goed in perspectief te kunnen plaatsen en juist te kunnen gebruiken, is kennis nodig van de informatiekaarten “Mededingingsregels helpen gemeenten bij inkoop van zorg en ondersteuning” en “Wat zijn de wettelijke mededingingsregels”.

Concurrentie per cliënt

Een gemeente bepaalt met een ‘keukentafelgesprek’ wat de ondersteunings of zorgvraag van een cliënt is. Deze wordt – geanonimiseerd – op een website beschreven. Zorgaanbieders die voldoen aan door de gemeente opgestelde minimumeisen doen vervolgens een aanbod. De cliënt en gemeente kiezen uit de aanbiedingen. Daarbij kunnen ook andere aspecten dan alleen prijs meespelen.

Er zijn applicaties waarmee de concurrentie per cliënt wordt gefaciliteerd. Dergelijke applicaties bieden een platform waar aanbieders aan gemeenten offertes kunnen uitbrengen voor ondersteuning aan individuele burgers. Aanbieders kunnen hun geoffreerde prijzen aanpassen in reactie op nieuwe prijzen van andere aanbieders. Dit gebeurt binnen een vastgestelde periode. Dit wordt soms ook ‘Stiptermodel’ (naar een van de eerste aanbieders van een dergelijke website) genoemd.

Bespreking vanuit mededingingsperspectief
Iedere keer dat er een specifieke zorgvraag aanbesteed wordt, dingen zorgaanbieders om de gunsten van de beslissers. Er is dus sprake van continue competitie bij concurrentie per cliënt.

De competitie vindt alleen plaats op de ‘centrale markt’ waar alle aanbestedingen worden weergegeven. Zorgaanbieders doen geen rechtstreekse aanbiedingen aan cliënten. Die centrale markt moet makkelijk toegankelijk zijn, ook voor nieuwe zorgaanbieders.

Wat mag wel van de Mededingingswet?

Zorgaanbieders mogen gezamenlijk een plan van aanpak en prijs aanbieden, althans als zij ieder een apart, complementair deel van de zorg of ondersteuning leveren. Het gaat dan om zogenaamde verticale samenwerking, zoals bijvoorbeeld de combinatie van huishoudelijke hulp en dagactiviteiten. Het is zelfs gewenst dat de verschillende soorten benodigde zorg voor een individuele cliënt wiens zorgvraag aanbesteed wordt op elkaar worden afgestemd. Dat kan zijn doordat één organisatie alle benodigde zorg kan leveren of doordat een multidisciplinaire combinatie dat kan doen. Hier is de vuistregel dat individuele deelnemers aan een multidisciplinaire combinatie elk niet meer dan 30 procent marktaandeel op hun expertiseterrein mogen hebben.

Partijen mogen zich specialiseren op een bepaalde vorm van zorg of ondersteuning waar zij op inschrijven. Het besluit daartoe moeten ze wel in zelfstandigheid, als ondernemende partij, nemen.

Horizontale samenwerking van zorgaanbieders die elkaars directe concurrent zijn, is soms ook toegestaan. Zij mogen onder voorwaarden als combinatie of als hoofd en onderaannemer meedingen bij de aanbesteding van een specifieke zorgvraag.

- Dat mag als hun combinatie onder de bagatelbepaling van de Mededinging valt: Als de samenwerkende aanbieders samen een marktaandeel van minder dan 10 procent hebben of uit minder dan acht aanbieders bestaan met een gezamenlijke omzet onder € 1,1 miljoen.
- Daarnaast mogen partijen samenwerken als dat leidt tot concrete verbetering die zonder de samenwerking niet tot stand komt en niet verder gaat dan noodzakelijk is, waarvan cliënten profiteren en waarbij voldoende restconcurrentie overblijft.

Wanneer helpt de Mededingingswet?

Partijen mogen, naast de hierboven genoemde situaties, niet onderling afspreken wie inschrijft op welk soort zorg of specialisatie naar probleemgebied, oplossing of aanbod. Dat komt neer op marktverdeling en dat behoort tot de zwaarste vormen van overtreding van de mededingingswet.

Wanneer de gemeente graag wil dat bepaalde partijen zich focussen op een specifiek soort zorg of dat samenwerkingsverbanden inschrijven op aanbestedingen, dan dient dat duidelijk aangegeven te worden. De gemeente kan van partijen niet vragen om de Mededingingswet te overtreden. Dat zou de gemeente ook niet moeten willen, waarom zou je partijen immers vragen om samen te werken als ze benodigde zorg ook zelfstandig kunnen leveren?

Aanbieders van ondersteuning of zorg mogen de markt niet onderling verdelen. Zij mogen bijvoorbeeld niet afspreken dat aanbieder a altijd zorg in wijk 1 biedt, en b in wijk 2, of dat zorgaanbieder a altijd hoog biedt op casussen die 's morgens op de website voor aanbesteding worden geplaatst, terwijl b dan juist laag biedt, en 's middags andersom. Met dergelijke afspraken zouden zij hogere prijzen rekenen of lagere kwaliteit kunnen leveren.

Bij verdenking op marktverdeling kan de ACM geconsulteerd worden. Misbruik van marktmacht of ongewenste spanning bij aanbestedingen wordt niet getolereerd. Ook de aanbestedingssite zelf zal hier niet gelukkig mee moeten zijn.

Hoe stimuleert de gemeente zelf de mededinging?

Er dient op toegezien te worden dat er concurrentiedruk blijft. Evalueer daartoe periodiek welke zorgaanbieders bij de aanbesteding van welk type zorgvraag meedingen en welke zorgaanbieders de aanbesteding uiteindelijk winnen. Als blijkt dat één zorgaanbieder een bepaald type zorgvraag steeds wint, kan dat een teken zijn van gebrek aan concurrentie.

Laat nieuwe toetreders toe tot de markt. Het aanbesteden van specifieke zorgvragen is daartoe een mooi middel. Toetreding door nieuwe aanbieders kan bij wijze van spreken iedere dag gebeuren. Er dient op toegezien te worden dat nieuwkomers ook een serieuze kans maken om ingehuurd te worden. Nieuwkomers prikkelen gevestigde aanbieders tot het verbeteren van hun prijzen en prestaties en vormen zelf vaak een bron van vernieuwing en innovatie van zorg en ondersteuning. De toegang tot de aanbestedingen moet dus makkelijk zijn voor nieuwe partijen.

Colofon

De informatie in deze kaart is gebaseerd op het wetsvoorstel Wmo 2015 en De Jeugdwet. Het wetsvoorstel Wmo 2015 moet nog goedgekeurd worden door de Eerste Kamer.

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. Het TransitieBureau kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Invoering Wmo

www.invoeringwmo.nl | helpdesk@invoeringwmo.nl

TransitieBureau Wmo

t 070340 6100

© Rijksoverheid | Juli 2014